

Vojaška dolžnost v Angliji

Po dolgem oklevanju se je Anglija le odločila za uvedbo splošne vojaške dolžnosti — Sklep bo danes predložen parlamentu — Prvi nabori in vpoklici — Ogromna vsota 260 milijard dinar, ev rednega proračuna za vojne izdatke

LONDON, 26. aprila. Razvoj mednarodnega položaja ne more karakterizirati nobena stvar bolj, kakor dejstvo, da se je Anglija po tako dolgem in trdovratnem obotavljanju končno prvič v svoji zgodovini odločila, uvesti splošno vojaško dolžnost. Uvedba te dolžnosti je bila načelno sklenjena že na včerajšnji seji vlade. Danes bo osnutek predložen parlamentu. Prvi vpoklici bodo sledili takoj nato. Vpoklicani bodo novinci od 18. do 21. leta. Vpoklici tudi onih do 25. leta je bil za enkrat opuščen, ker bi bilo s tem na enkrat pod orožjem že 3 milijone mož, kar pa trenutno ni izvedljivo.

SPLOŠNA OBVEZNOST

LONDON, 26. aprila. Včerajšnji dan je bil za Anglijo in s tem v zvezi tudi za vso Evropo zgodovinskega pomena. Že dejstvo, da je trajala predvčerajšnja seja angleške vlade dve uri in pol, kar je tudi za razpravo pred proračunom precej, dokazuje, da so bile v razpravi izredno važne zadeve. Razen o proračunu, je namreč sklepal ministrski svet tudi o uvedbi splošne vojaške dolžnosti v Angliji. Že dva dni je skoraj ves angleški tisk brez izjeme soglasno zagovarjal zahtevo v tej smeri. Petdeset poslancev je pa že prejšnji teden v spodnji, včeraj pa enako število lordov v gornji zbornici stavilo predlog zakonskega osnutka za uvedbo splošne vojaške dolžnosti. Odpor, ki je pa bil bolj načelnega kakor praktičnega značaja, se je pojavil samo iz vrst delavske stranke, in sicer s stališča, da je pokazal dosedanj pristopovski sistem slabe rezultate in bi uvedba obvezne službe le motila stari elan. Nemalo je šlo tu za taktične razloge. To je v polni meri razumela tudi vlada, ki se je sešla včeraj ponovno na zgodovinsko sejo ob 18. uri v prostorih ministrskega predsednika v spodnji zbornici. Seja je trajala dve uri in na njej je bil po zanesljivih informacijah sklep o splošni vojaški obveznosti že sprejet. Zato se pričakuje, da bo vlada podala še danes pred parlamentom zadevno deklaracijo.

PRIPRAVE ZA VPOKLIC

Vojni minister Hore-Belisha je že pripravil zakonski predlog za uvedbo vojaške dolžnosti, ki se imenuje v angleščini »National military compulsory training act«. Po tem zakonskem predlogu bodo takoj vpoklicani za vojaško službo sposobni mladeniči od 18. do 25. leta. Začasni vodja snujočega se ministrstva za mornarico je bil že pozvan, da izda ukrepe za nastanitev nove angleške vojske po vojašnicah, ki jih je za enkrat mogoče uporabiti v ta namen. S temi pripravami je bila v zvezi tudi slična avdienta ministra Burgina pri kralju v Buckingham-ski palači. Da se odstrani odpor laburistične (delavske) stranke, je pri včerajšnji proračunski debati finančni minister sir Simon izjavil, da dohodninski davek kljub izrednemu povišanju izdatkov za oborožitev ne bo povišan. To smatrata kot koncesijo vlade laburistom, ki zastopajo interese angleškega malega človeka, katerega naj pripravijo njihovo parlamentarno zastopstvo, da opusti odpor proti uvedbi splošne vojaške dolžnosti. Sicer pa so laburisti itak v opoziciji in ne bi, tudi ako bi glasovali proti predlogu, mogli preprečiti izglasovanje po vladni večini.

OGROMNI VOJNI PRORAČUN

Drugo, nič manj važno odločitev angleške vlade, nanašajočo se na povišanje državnega proračuna, zlasti za oborožitev, je obhvalil včeraj v parlamentu finančni minister sir John Simon. Izdatki za vojsko, ki so znašali že v dokončanem proračunskem letu 630 milijonov funtov, se povišajo v novem proračunskem letu na 942.600.000 funtov šterlingov, in to

brez izrednih dodatnih kreditov, s katerimi vred bo angleški vojni proračun prvič prekorachil milijardo funtov, ali 260 milijard dinarjev v enem samem letu. Povprečno torej trideset milijard na dan. Ker se kljub tem ogromnim izdatkom laburistom na ludo dohodninski davek ne bo povišal, se povišalo v prvi vrsti razno takse. Tako bodo odslej lastniki avtomobilov plačali za vsak kilometer poti namesto dosedanjih 15, kar 25 šillingov. Prav tako bodo pa povišane tudi takse za motocikle in kolesa. Davek na dedščine, ki je bil že doslej v Angliji izredno visok, se pri vsotah nad 70.000 funtov poviša za celih 10%. Za civilno obrambo

je določena vsota 42 in četrt milijona funtov, za vskladiščenje hrane pa 5 milijonov funtov.

DANAŠNJA SEJA VLADE

LONDON, 26. aprila. Današnja redna tedenska seja angleške vlade bo dokončno odločala o uvedbi splošne vojaške dolžnosti in se zato pričakuje zadevna izjava v parlamentu že za popoldne. »Evening Standard« piše pod naslovom »V zadnji uri«, da je uvedba vojaške dolžnosti le še vprašanje trenutkov. Ustanovitvi je pa treba tudi stalni vojni svet (Army Council), ki bo kompetenten za izvedbo organizacije nove armade. To ni le zahteva vse angleške javnosti, ampak tudi vseh zaveznikov. Prav tako se bo pritegnila vsa industrija s polno kapaciteto, kakor končno tudi trgovina. Že sedaj so dosegle vse edince teritorialne vojske vojno stanje. Sedaj jih je treba podvojit in potrojiti. Na vse to je opozoril veleposlanik Henderson von Ribbentrop, kajti angleška vlada je spoznala, da samo napovedovanje dogodkov ne zadošča.

Veliko veselje v Franciji

VES PARISKI TISK POZDRAVLJA Z NEPRIKRITIM NAVDUŠENJEM UVEDBO SPLOŠNE VOJAŠKE DOLŽNOSTI V ANGLIJI.

PARIZ, 26. aprila. Ves današnji pariski tisk brez izjeme z ogromnim navdušenjem in samozavestjo pozdravlja predstoječo uvedbo splošne vojaške dolžnosti v Angliji. »ECHO de PARIS« piše pod naslovom »Zadnji opomin diktatorjem«, da Angličje vedno obvladajo situacijo zadnje četiri ure. Odslej postaja Anglija ne le pomorska in zračna, marveč tudi snozemna svetovna veselja. »Petit Parisien« naglašja, da je uvedba splošne vojaške obveznosti v Angliji ogromno pridobila udarni sil Francije. Zadržna gesta Anglije je ustvarila dve enakovredni vojaški sili prvega reda. »Ere Nouvelle« podčrtuje, da je Anglija z uvedbo vojaške obvez-

nosti izvršila zadnji napor, da se prepreči vojna. »Le Petit Journal« izjavlja, da je včeraj Anglija z dvema dejanjema še bolj povečala svoj vojaški potencial. Nezasišani finančni napori za žrtvovanjem 1 milijarde funtov za oborožitev samo v enem letu je že sledil drugi, še bolj važen napor, sedaj še v mobilizaciji človeškega materiala, ukrep, ki so ga prijatelji Francije vedno pričakovali kot neobhodno potreben, a ki so se ga sovražniki Anglije vedno najbolj bali. Končno sprasuje »La République Italienne«, ali je premislila sedaj, ko so računji jasno potegnjeni, kaj jo mora nujno čakati na strani rajna.

Cincar-Marković v Berlinu

PRVI SESTANEK S VON RIBBENTRO POM JE BIL SINOCI. ZDRAVICE NA BANKETU. JUGOSLAVIJA OSTANE NE VTRALNA IN SE NE BO VOJAŠKO VETROBEN BLOK.

BERLIN, 26. aprila. Jugoslovanski zunanji minister dr. Aleksandar Cincar-Marković je prišel v Berlin sinoči ob 17.15 z letalom direktno iz Beograda. Na letališču ga je sprejel nemški zunanji minister von Ribbentrop. V spremstvu dr. Cincar-Markovića je več visokih uradnikov, a z njim je prišel tudi beogradskega nemški poslanik von Heeren. Jugoslovanski minister se je nastanil v hotelu »Adlon«. Prvi razgovori med njim in von Ribbentropom so bili že sinoči. Na tem sestanku so se razmotrila vsa vprašanja, ki zanimajo v enaki meri Nemčijo kakor Jugoslavijo. Pri tem se je pokazala velika soglasnost. Po konferenci je bila v hotelu »Esplanade« slavnostna večerja, na kateri so bile izmenjane prisrčne zdravice. Von Ribbentrop je dejal med drugim, da je v interesu obeh držav izgradnja vestranskih trdnih medsebojnih odnosov. Dr. Cincar-Marković je odgovoril v enakem smislu v imenu jugoslovanske. Danes se razgovori nadaljujejo.

BEograd, 26. aprila. V zvezi z nedavnim obiskom zunanjega ministra dr. Cincar-Markovića v Benetkah in sedaj v

Berlinu naglašajo tukajšnji listi, da je glavni namen vseh teh akcij ohranitev po polne neodvisnosti in nedotakljivosti jugoslovanske. Po garanciji nedotakljivosti jugoslovanske meje s strani Italije in Nemčije bo podana v kratkem taka garancija tudi s strani Madžarske, kamor bo zunanji minister dr. Cincar-Marković odpotoval kmalu po vrnitvi iz Berlina. Sicer pa bo Jugoslavija ohranila nevtralnost in se ne bo vojaško vezala ne na os ne na obrambo blok. Prav ta nevtralnost, ki najbolj ustreza položaju Jugoslavije, je dragocena pomena tudi za Italijo in Nemčijo in tu je jedro vseh zadnjih akcij.

Bolivijski diktator Nemec

LA PAZ, 26. aprila. Prevrta od parlamentarne k totalitarnemu režimu v Boliviji se je izvršil brez prelivanja krvi. Izvršil ga je predsednik republike Herman Busch. Busch je Nemec; bil je nemški častnik v skupini Röhma, ki je organizirala bolivijsko vojsko v vojni Bolivije s Paragvajem. Po končani vojni je sprejel bolivijsko državljanstvo in postal celo predsednik republike.

Zapiski

F. J. Potemkin

V pogajanjih za zaključitev obramba, mirovnega bloka igra zelo važno vlogo Turčija. Njen izredni pomen je v njeni legi med Balkanom, Azijo in Rusijo, zlasti

pa v njeni posesti Dardanel, ki so edina morská pot med Črnim in ostalim Sredozemskim morjem. Le tu bi mogli Anglija in Francija na pomoč Romuniji in Poljski in le tu bi mogla tudi sovjetske ladje in čete v Francijo in Anglijo. Preden se pa sklene med Turčijo in Anglijo ter njeno zaveznico Francijo trdna obrambna zveza z zadostnimi garancijami, je treba razčistiti še nekatera vprašanja med Turčijo in sovjetskimi Rusijo. Te naloge je namenjen sedanjí obisk posebnega ruskega odposlanca F. J. Potemkina v Ankari. Potemkin je bil dolgo v veleposlaniški službi, zadnje čase pa deluje v komisariatu za zunanje zadeve v Moskvi. Lani je Potemkin zastopal sovjetsko vlado pri pogrebu Kemala Atatürka v Ankari, zato je sedaj še posebno poklican, da izvrši tako važno nalogo v Turčiji.

Udarna sila obeh taborov

V glasilu poljskega generalnega štaba »Polski zbrojnik« je strokovnjak izračunal, kakšne oborožene sile bi se spopadle v primeru, da nastane nova vojna. Če se spopadejo Anglija-Francija-Poljska z Italijo-Nemčijo, bi nastopilo v prvem taboru 8.300.000 mož, v drugem 6.500.000 mož. Če bi v vojno posegle Anglija-Francija-Poljska-države Balkanske zveze, bi te lahko postavile 12.100.000 vojakov proti 7.600.000 možem Italije-Nemčije-Madžarske in event. Bolgarije. V svetovni vojni, ki bi vezala na eni strani Anglijo-Francijo-Poljsko-Balkansko zvezo-Rusijo in Zedinjene države, bi stalo 22.300.000 mož proti armadi 14.500.000 vojakov, ki bi jo v skrajnem primeru lahko postavile Italija-Nemčija-Spanija-Madžarska-Bolgarija-Japonska. Pri tem v angleškem taboru niso vštete kitajske armade, ki so že v voju z Japonci. Razmerje pomorskih sil teh držav bi bilo v primeru evropske vojne 9:5, v primeru svetovne vojne 3:1 v korist Angležev. Razmerje letal bi bilo 19.000:13.000 v korist demokratičnih držav. Delavne sile in surovine totalitarnih držav bi bile, če se jim ne bi posrečilo prebiti blokado, kmalu izčrpane. Če hladno, brez nervoznosti ocenimo moč obeh vojnihih taborov, zaključuje člankar, nima jo Poljaki razloga, da bi se vdajali strahu...

Zaton slovanse vzajemnosti

Slovanstvo, kakor smo si ga predstavljali, smo našli vteleseno prav na Poljskem; privlačnost rusofilskega panslavizma je namreč že pojemala, ruska realnost je odbijala. Poljska je pa imela poleg tega še prednost, da je nosila venec mučenštva, pa tudi ščit nezlomljive vere v stajenje. Vrednote, ki smo jih pred vojno našli na Poljskem, so za povojne rodove že izgubile svoj čar. Današnji rodovi so predvsem kritični in jim malo pomeni slavno zgodovino in rodoljubni zanos. Fanatična vera v svoje poslanstvo je pa še danes bistvena lastnost poljskih ljudi. Med Čehi in Slovaki je prišlo do preloma, ker so se premalo poznali. To velja za vse Slované. In na najboljše, kar moremo storiti za slovanstvo bodočnost, je, da kar največ moremo storimo »za medsebojno spoznanje. (Fran Stele, »Danje«).

Maribor, 26. aprila.

V Časih, ko je ves svet pod vtišom poročil o oboroževanju, kakršnega svet še ni videl, v Časih, ko se menjajo meje iz dneva v dan, ko se formirajo bloki in pošiljajo apeli za ohranitev miru, medtem ko se premikajo vojske na vseh koncih in krajih, ni čudno, če se poedinec, pa tudi narodov polosača nemir in strah pred jutrišnjim dnem.

Klic »Hannibal ante portas!« ki se razlega iz najrazličnejših radiodajnih postaj in beleži po časniki, klic, ki odmeva po ulicah in lokalih ter sili v domove, opozarja na resnost trenutka. V marsikate rem budi odločnost in pripravljenost za vsako eventualnost, najdejo se pa tudi taki, ki izgubljajo razsodnost ter se predajajo malodušnosti, da, so tudi celo taki, ki v svojem zaslepljenem »optimizmu« pričakujejo rešitev vseh tegob tam, kjer drugi vidijo nesrečo.

Mnogi pozabljajo, da ta malodušnost, brezbržnost in optimizem ustvarjajo sovražniško ugodna tla za lahko zmagavo, budijo njegovo samozavest in apano. Vsa bi se moral zavedati usode pokorjenih narodov, ki v očeh osvajačev predstavljajo manjvreden objekt za izkoriščanje, brez pravice do vsega, kar mu je sveto. Zgodovina uči, da sta milost in prezir bila plačilo podjarmljenim.

Slovani smo kljub temu, da predstavljamo skoraj polovico vsega evropskega prebivalstva, v veliki večini bili hlapi raznim gospodarjem, in to skozi stoletja, dokler nam svetovna vojna in princip samoopredelitve narodov nista prinesla svobode, ki nas je stala toliko krvi naših najboljših sinov. Dočakali smo svobodo, pa je nismo bili vajeni; naša slovanska širokogrudnost nasproti vsakomur, samo ne nasproti samim sebi, je bila spretno izkoriščana. Sovražnik je često med nami samimi našel zaveznika in je preko narodnih izdajalcev sejal razdor med nami. Omajal je vero v našo moč, v svetu in v nas samih, da zmoremo sami voditi svojo usodo, kot je videti pri nekaterih v teh težkih časih.

Orehi, ki jih ni zakrivil narod, ampak ti, ki ga niso poslušali in delali proti njegovim interesom, dajo upravičeno misliti, če že ni morda prepozno odklanjati jih. Vendar, to bi bil pretiran pesimizem, ko se kaže, da začenja narod uveljavljati svojo besedo in svojo voljo, tisti prezirani in izmučeni narod, ki je v svojo žuljavno pestjo ustvaril to državo, tisti mali narod, ki je svojo življenjsko silo in moč dokazal nasproti mnogo močnejšim sovražnikom. Narodne množice se po mnogih izkustvih zavedajo, kdo jim je prijatelj, kdo sovražnik, zavedajo se, da jim je rešitev le v njih samih, zavedajo se pa tudi svoje moči, ki jim bo edina očuvala svobodo, dom in imetje. Če so slabši izgubili vero in pogum, on veruje v svojo boljše bodočnost, on bo znal ohraniti ono, za kar se je boril skozi stoletja. Izbrisal bo vse tiste, ki mu bodo stali na poti in kaznoval krivce svoje nesreče.

Dokler narod tako misli, je vsaka malodušnost obsodbe vredna in neumestna, dotlej nada v našo srečnejšo in lepšo bodočnost ni izgubljena. Kdor je enkrat okusil svobodo, je ne bo pozabil nikoli. Naučili smo se ceniti jo, zavedamo se in občutimo njen smisel. Tisti pa, ki niso prodrl v njeno vsebino, so ljudje brez časti, smet, katere se je treba iznebiti čimprej.

Ostati moramo mirni in dostojanstveni, nimamo se česa bati. Vendar je treba povedati vsemu svetu, da bomo iskreno ponudeno prijateljsko roko od kogar koli radi sprejeli, da pa bo naš sicer mirljubni narod, znal udariti vsakogar, ki bi posegel po njegovi zemlji.

Če se bomo vpraševali, ali smo dovolj močni, smo že izgubili bitko. Ne poskušajmo izkušnjave, temveč glas svojega srca in vesti. Pravica vedno zmaguje!

J. B. (Beograd).

Vremenska napoved. Še nadalje oblačno, kasneje jasno, krajevne nevihte niso izključene. Precej hladno, ponoči v višjih legah nevarnost pobebe. Včeraj je bila najvišja temperatura v Mariboru 17,6° C, danes pa je bila najnižja 5° C. Danes opoldne je bila temperatura 18,5° C.

Borza. Curih, 26. aprila. Devize: Beograd 10, London 20,84%, Pariz 14,79%, New York 44,5%, Berlin 178,60, Milan 23,42%, Budimpešta 87, Sofija 5,40, Bukarešta 3,25.

Vodja odgovarja Rooseveltu

HITLER BO GOVORIL PRED NEMŠKIM DRŽAVNIM ZBOROM V PETEK, 28. T. M., MED 12. IN POL 16. URO — ODDAJA PO RADIU

BERLIN, 26. aprila. Pod kritično »Vodja odgovarja Rooseveltu«, je propagandni minister sročil objavil, da bo v petek govoril Hitler pred parlamentom nemškega narodu in vsemu svetu. Nemške, večina evropskih in prekomorske radiooddajne postaje bodo prenašale Hitlerjev govor med 12. in 15.30 uro. V Nemčiji bodo med govorom vse trgovine zaprte, da bodo lahko vsi poslušali ob zvočnikih, kaj bo povedal vodja naroda. Tudi na vseh solah bo poslušala mladina zgodovinske besede Adolfa Hitlerja.

Nov spopad s Slovaki

PO MADŽARSKIH VESTEH JE NASTAL NA SLOVAŠKO-MADŽARSKI MEJI NOV RESEN INCIDENT — MADŽARSKA NOTA SLOVAŠKI

BUDIMPEŠTA, 26. aprila. Na mejli Slovaške in Madžarske so nastali sinoči novi krvavi incidenti. Tu izjavljajo kakor zadnjič, da so incidente izzvali Slovaki, ki so napadli madžarske obmejne straže in pričeli obstreljevati madžarsko ozemlje. Madžarska vlada je odposlala v Bratislavo novo protestno noto, v kateri se slovaška vlada poziva, da takoj in brezpogojno uredi razmere na mejli naproti Madžarski, ker bo v nasprotnem primeru Madžarska prisiljena sama seči po potrebnih varnostnih ukrepih.

Četrta Gafencova postaja

ROMUNSKI ZUNANJI MINISTER GAFENCU BO PRISPEL DREVI IZ LONDONA V PARIZ

PARIZ, 26. aprila. Drevi ob 23. bo prišel iz Londona v Pariz romunski zunanji minister Gafencu. Pred odhodom iz Londona se je Gafencu razgovorjal z ameriškim, poljskim in grškim poslancem. Uradnik ameriške veleposlaništva v Londonu bo v prihodnjih dneh odpotoval v Washington, poročat Rooseveltu. Jutri dopoldne bo Gafencu položil venec na grob Neznanez francoskega vojaka, ob 13. bo priredil Bonnet slavnostno kosilo na čast romunskemu kolegu. V petek bo Gafencu povabil Bonnet na kosilo, ki se ga bodo udeležili vsi odlični politiki in diplomati. V soboto bo Gafencu odpotoval v Rim.

Japonska že čuti odpor demokracij

TOKIO, 26. aprila. V poučenih krogih trdijo, da so b'li večerajši razgovori med japonskim ministrom predsednikom ter vojnim, mornariškim in finančnim ministrom posvečeni težkočam, ki jih povzroča naraščajoč odpor proti vsakemu ukrepu Japonske na Tihem oceanu po 28. aprilu. Današnje »Times« poročajo, da se Hitler v svojem govoru ne bo mogel opirati na japonske ukrepe.

Spremembe v Ostmarki

BERLIN, 26. aprila. Ostmarkski državni namestnik Seyss-Inquart je razrešen svoje dolžnosti. Na njegovo mesto pride vodja Burckel, ki mu s 1. majem poteče enoletna doba za vstopomeritve bivše Avstrije z rajhom. Bivša Avstrija je razdeljena na 7 upravnih okrožij, ki se krijejo z okrožji nacionalno-socialistične stranke. S tem so izginile dosedanje zgodovinske meje bivših avstrijskih kronovin.

OBISKI LADIJ NA MALTI

LA VALETTA, 26. aprila. Včeraj je prišel v La Valetto na Malti na tridnevni obisk jugoslovanski rušilec »Beograd«. Dne 5. maja bo prispela tjakaj jugoslovanska šolska ladja »Jadran« na tridnevni obisk. Jutri bo obiskala Malto romunska šolska ladja, dočim je ameriška križarka »Omaha« že od včeraj v pristanišču.

OBISK V RIMU

RIM, 26. aprila. V začetku maja bo prišel v Rim knez namestnik Pavle in se sestal z italijanskim kraljem Viktorjem Emanuelom III.

HENDERSONOVA MISIJA

BERLIN, 26. aprila. Zunanji minister Ribbentrop je danes sprejel angleškega veleposlaničnika Hendersona, ki je prinesel s seboj opozorila angleške vlade na resnost položaja.

HOLANDSKA JE PRIPRAVLJENA

AMSTERDAM, 26. aprila. Nizozemski tisk se prvič javno bavi z obširnimi varnostnimi ukrepi na meji. Posebno se poudarjajo obrambne naprave ob obali in na vzhodni mejli. »Telegraf« piše, da je Holandska na vse strani pripravljena.

Iz ječe znova pred sodnike

SENZACIONALNA OBNOVA PROCESA PROTI MARTINU BREZOVNIKU, KI JE BIL OBSOJEN NA DOSMRTO JEČO

Danes ob pol 9. uri se je začela pred okrožnim sodiščem v Celju obnovitvena razprava proti spočetka na dosmrtno in pozneje na dvasetletno ječo obsojenemu 30-letnemu posestniškemu sinu Martinu Brezovniku iz Smartna ob Dreti. Brezovnik je zaprt že od 1935. leta ter je odsedel svojo kazen v mariborski kaznilnici.

Prečitana je bila obtožnica, ki je pripovedovala, kako je Brezovnik 10. marca 1935. leta na nekem travniku na Bočni pri Gornjem gradu po zlem preudarku in iz koristiljublja obesil svojo ljubico Heleno Repičevo, ki je bila že v osmerem mesecu noseča z njim, da bi se je znebil. Nato je predsednik prečital spise in odločbo stola sedmorice, ki je ugodilo obnovitve procesa.

Pri zaslišanju je Brezovnik izpodbijal verodostojnost glavnih obremenilnih prič ter izpovedal več novih okoliščin, da bi imela Repičeva razmerja z več moškimi ter da bi ga povsod zalezavala in se mu vsiljevala. Nadalje trdi Brezovnik, da ni bil v nedeljo pred umorom z njo skupaj, dočim trdijo priče obratno. Glavne priče, ki bodo zaslišane, so Ivan Dobrovec, Alojz Arnič, Jožef Parta in Elizabeta Repič. Razprava bo trajala še jutri

ter bo na njej zaslišanih 40 novih prič. Naš poročevalec je govoril pred razpravno dvorano z obtožencem očedom, ki mu je povedal, da je zvedel za mariborskega zagovornika dr. Komavlija iz časopisnih poročil, ko je zadnjič rešil pred leti iz mariborske kaznilnice na težke kazni obsojene Marcuzzi. Lamsko jesen je bil ob navzočnosti dr. Komavlija na kraju, kjer so našli obešeno Repičevo, sodni ogled.

Razprava se vrši pred velikim kazenskim senatom, ki mu predseduje dr. Vidovič, prisledujejo pa dr. Dolničar, Božič, Brečko in dr. Parkaš, dočim zastopa obtožnico državni tožilec Jereb.

Težka eksplozija v Laškem

Laško, 26. aprila. Včeraj je nastala v pivovarni v Laškem pri impregniranju tankov nenadna eksplozija. Vžgala se je smola, ki je z eksplozijo bruhnila v 32-letnega ključavničarja Adalberta Serzenyja, ki se je v hipu nezavesten zgrudil na tla. Po obrazu in vsem telesu je dobil strahovite opekline. Prepeljali so ga nemudoma v celjsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo.

Domaci zapiski

Pred sporazumom v Zagrebu

Kakor nam poročajo iz Beograda, je pričakovati še ta teden, v petek ali soboto, največjega dogodka v naši notranji politiki, sklenitev sporazuma v Zagrebu. S prizadevanjem vseh činitelev, ki vodijo pogajanja, je menda v glavnih vprašanih soglasje že doseženo. Izvedbo vprašani, ki jih bo treba v smislu sporazuma še rešiti, pa bo prevzela nova, verjetno koalicijska HSS, združenih radikalov vseh smeri, dr. Korošca in dr. Spahie, pod predsedstvom Dragice Cvetkoviće. Sporazum bo temeljil na obstoječi ustavi. Po čl. 116 ustave, ki omogoča kraljevskemu namestništvu, da ne glede na ustavne predpise z ukazom provizorično odredi izredne in neobhodno potrebne ukrepe, se bo izvedla tudi razmejitev banovinskih mej v smislu sporazuma. Meje dravske banovine ostanejo neizpremenjene. Provizorij bo trajal do kraljeve polnoččnosti, nato pa bo postalo stanje definitivno. Po sporazumu se pričakuje tudi velika pregrupacija političnih strank. O usodi JRŽ se ni padla odločitev. Združeni radikali pa se že sedaj pripravljajo, da bodo pod predsedstvom Ace Stanojevića formirali Jugoslovansko Radikalno Stranko, ki naj bi ostala koalirana s SLS in muslimansko organizacijo dr. Spahie.

Pred občinskimi volitvami

Na političnem zborovanju Jugosoraa v Banji Luki je minister brez portfelja, Branko Miljuš izjavil, da bodo občinske volitve že v bližnjem času razpisane. Vršile se bodo najbrž še po sedaj veljavnem volivnem zakonu.

V borbi za Jugoslavijo

V mrzličnem zbiranju zaveznikov v obel glavnih taborih Evrope je zanimivo mišljenje tujih listov, ki ga prinaša v izvešču »Hrvatski list«, »Berliner Börsenzeitung« piše, da je Beograd pokazal nasproti osi Rim-Berlin prijateljsko razumevanje in zaupanje v samega sebe. Londonske »Times« trdijo, da se beogradska vlada nada, da bosta nemška in italijanska vlada respektirali meje Jugoslavije. Beograd vztraja na tem, da obdrži svoje zveze z Romunijo in Balkansko zvezo neokrmjene. Na drugi strani se poudarja, da ne obstaja nevarnost za sigurnost Jugoslavije glede na to, da je neodvisna Jugoslavija v interesu Italije same. Budimpeštanski »Esti Ujsag« ugotavlja, da niso uspešni oni, ki so hoteli razdvojiti Italijo in Jugoslavijo. Nasprotno, jadranski pakt je še bolj ojačen. »Voc« d'Italia« pribuja, da Albanija ne more biti razlog za rušenje italijansko-jugoslovanskega sporazuma. Jugoslavija ima razlog, da se še bolj približa osi Rim-Berlin, sporazum med Madžarsko in Jugoslavijo bo uredil odnose v tem košljem delu Evrope. »Popolo di Roma« piše, da balkanski sporazum ni proti Bolgarski. Jugoslavija ima pakt s Francijo, z Romunijo in Grčijo ostaja v Balkanski zvezi. »Messagero« pa meni, da je dogovor v Benetkah zadal težak udarec naporem demokratičnih držav na Balkanu.

Važna vloga Maribora

Budimpeštanski list »Pesti Naplo« prinaša v zvezi s potovanjem madžarske delegacije skozi Jugoslavijo v Italijo poročilo iz Maribora in ugotavlja med drugim naslednje: »Zaradi važnega zemljepisnega položaja se Maribor mnogo zanaša za srednjeevropsko politiko. Vodilni jugoslovanski politiki se pogostokrat ustavljajo v Mariboru. Po tukajšnjem mišljenju se prijateljske vezi med Nemčijo in Jugoslavijo zmerom bolj jačajo. V zvezi s tem se ugotavlja, da so izmišljene vse vesti nekkih tujih listov o nekakšnih demonstracijah manjšine na severu Slovenije po zasedbi Češke. V tukajšnjih krogih konstatirajo, da manjšina in slovensko prebivalstvo žive v popolnem miru in na ta način doprinajajo k pomirjenju v državi in Evropi.«

Zamujona prilika...

Pred desetimi leti je naša država kupila staro nemško ladjo »Niobe«, danes šolsko ladjo »Dalmacija« za težke milione, Vso bivio rusko črnomoorsko mornarico, okrog 100 enot, so pa Francozi v Bizerti prodali za 36 milijonov frankov... piše »Nova Rijeka«. Vraglja in njegove čete pa je prevzela Jugoslavija...

Novice

Ne ubijajte slovenske industrije!

Resnica o gonji zoper Gostilničarsko pivovarno d. d. v Laškem

Že nekočkrat smo čitali v ljubljanskih dnevniških člankih, ki jih priobčjuje pod naslovom »Gospodom delničarjem Gostilničarske pivovarne d. d. Laško« nekdo dr. Gvidon Mayer iz Zagreba.

V začetku te časnarske kampanje si je še marsikdo lahko mislil, da se sudečo Mayerjevi članki okoli nekakega rodbinskega spora v podjetju, ki široko slovensko javnost ne briga, čeprav se ni nikomur zdelo lepo, da se take interne gospodarske zadeve podjetji obehajo na veliki zvon. V zadnjem poslatem z dne 23. t. m. je g. Mayer prekratil vse meje gospodarske strpnosti in dostojnosti ter začel strupeno gonjo proti obstoju in napredku slovenske gospodarske ustanove v Laškem, ki spominja vprav na gangsterske metode, kakršnih do sedaj slovensko častništvo ni poznalo.

Nameni, cilji in metode, ki jih uporablja g. Mayer v gonji proti Gostilničarski pivovarni v Laškem, danes že daleko presegajo interes samega podjetja. V zvezi z njimi nastaja pereča slovensko gospodarsko vprašanje principelne važnosti, ki zahteva odgovora, ali je pri nas zares vsakomur, ki pomoli že samo svoj nos čez meje, dovoljeno, da lahko dela z našim domačim in slovenskim gospodarstvom, kar hoče. Ali je res naloga nas Slovencev, da takim elementom dajemo potuho in jih še podpiramo, če delajo z našimi gospodarskimi podjetji kakor svinja z mehlo. Ali pa je naša dolžnost, da se v takih primerih skupaj postavimo v bran, da pomaga brat bratu.

V interesu našega mladega gospodarstva, v interesu naših socialnih potreb, a tudi v interesu časti slovenskega imena in našega ponosa je treba razkrinkati gonjo g. Mayerja proti slovenskemu podjetju v Laškem ter povedati resnico od kod in zakaj ta infernalna borba.

Laško spada že od nekdaj med najznamenitejša slovenska mesta. Sloves mu ne daje le krasna lega ob Savinji in lepa okolica, ki je kakor ustvarjena za turški promet, marveč tudi prirodni izvir termalne vode. Zato se je razvilo v Laškem prvo naše termalno kopališče, ki dosega v lasištvu in oskrbi OUZO, odnošno SUZORA od leta do leta večji razmah. V stari Avstriji je obstajala v Laškem tudi delniška pivovarna, ki je porabljala termalno vodo za varjenje specialnega piva, ki je še danes marsikomu v spominu kot nenavadno dobro domače pivo.

S karteliranjem pivovarniških podjetij je bila v Jugoslaviji bivša delniška pivovarna v Laškem z ustavitvijo obrata obsojena na smrt. Nešteto delavcev je prišlo ob vsakdanji kruh, obrtniki in trgovci ob zaslužek, mesto Laško pa ob renome, ki ga je uživalo s termalnim pivom. Karteliranje pivovarn se je prav kmalu izkazalo za silno škodljivo tudi za konsumente, kakor za gostilničarje, ki so bili na milost in nemilost izročeni večinoma tujemu velekapitalu.

Zato ni čudno, če so začeli gostilničarji čimdalje bolj intenzivno zasledovati zamisel, otresti se odvisnosti od kartelirane industrije. Silno naporna in dolga pot je bila potrebna, da so slovenski gostilničarji z železno voljo in nepremagljivo vztrajnostjo ustanovili, dogradili in spravili v obrat novo Gostilničarsko pivovarno d. d. v Laškem. Glavnica tega podjetja je razdeljena na 1.000 slovenskih gostilničarjev in njihovih prijateljev.

Tako si stojita nasproti na eni strani kartelirana pivovarniška industrija s kumulacijo kapitala v rokah nekaterih, ki zasledujejo samo tendenco, neomejeno obvladati celoten trg v dosegu čim večje dobička, na drugi strani pa gostilničarska pivovarna z etično osnovo samopomoči in osamosvojitve gospodarske šibkejši z vzajemno podporo.

Osamosvojitve gostilničarjev po gostilničarski pivovarni v Laškem pomeni seveda za kartelirano industrijo konec dotedanjega izključnega monopola pri produkciji piva in s tem izgubo izvestne-

ga dela množice konsumentov. Uspeh Gostilničarske pivovarne pomeni zanj izubo doslej tako sigurnega dobička, ki je šel večinoma na račun gostilničarjev in konsumentov. Zaradi pomanjkanja konkurence pa so bili konsumenti povrh še primorani piti vse, kar je prihajalo s karteliranim pivom v drobno prodajo.

Čudno zato ni, da je začel kartel brezobzirno borbo proti slovenski obrambni organizaciji naših gostilničarjev z namenom, da po možnosti že v kati zatre v slovenski samopomoči zrastle domače podjetje. Slovenskim gostilničarjem se godi sedaj prav to, kar se je godilo vsem slovenskim podjetjem v stari Avstriji, ko je tuj in nam sovražni velekapital takoj z vso silo udaril na vsak najmanjši poživ slovenske gospodarske emancipacije. Prav tako je tudi sedaj tuj velekapital udaril z vso svojo finančno silo na Gostilničarsko pivovarno v Laškem, da bi jo ubil in se znebil neprijetnega konkurenta.

25 mil. posojila za Slovenijo

Finančno ministrstvo je odobrilo dravski banovini posojilo v višini 25 milijonov din, namenjeno zboljšanju cest v Sloveniji. Posebej je še odobrilo dravski banovini najete posojila za zgraditev in ureditev kmetijske soke za planinsko gospodarstvo v Poljanah v znesku 2 milijonov 900.000 din.

o. Novi poveljnik dravske divizijske oblasti v Ljubljani gen. Dragoslav Stefanović je bil večeraj na službenem obisku pri banu dr. Natlačenju.

o. Izvoz hmeljskih sadik je prepovedal ministrski svet na podlagi zakonskega predloga o splošni carinski tarifi.

o. St. II. Predavanje proti napadom iz zraka, napovedano za 30. t. m., je preloženo na nedeljo, 7. maja, ob istem času.

o. Upokojenec je Pavle Flere, Solški referent prosvetnega ministrstva v Beogradu.

o. Žalostno obračunavanje med šolsko mladino, v Selnici ob Dravi sta se pri obnavljanju in čiščenju sadnega drevoja na šolskem vrhu sporekla 14-letni Feliks Kauer in še neki deček. Ko je hotel Kauer breniti dečka, mu je ta nastavlil nož ter mu prerezal žile. Kauerja so morali prepeljati v bolnišnico; malo je manjkalo, da ni izkrmel.

o. Odbor za odkup in obnovitev Prešernove rojstne hiše sporoča, da bo Prešernov dom slovesno odprt 21. maja, t. i. Ker sedaj hiša zaradi popravil ni dostopna, naj se za enkrat opuste tja vsi zasebni in šolski izleti.

o. Spomladanski plemenski sejem rodomiške govedi pincavške pasme v Ormožu priredi banska uprava v ponedeljek, 15. maja, dopoldne. Na ta sejem bo priglaseno večje število dobre plemenske živine, osobito mladih plemenskih bikov in lepih telic. Vse nadaljnje informacije daje: Zveza selekcijskih organizacij za pincavsko govedo v Ormožu.

o. Solški otroci v Zg. Sv. Kungoti so v nedeljo igrali igrice »Dve Marički«, ki je izvrstno uspeša.

o. S sekro se je vsejal v roko železarjev sin Kralj Alojz v Vuhredu.

o. Otroci zažgali gospodarsko poslopje. Ignacu Antolincu, posestniku v Loperšicah pri Ormožu, so otroci večeraj popoldne zažgali gospodarsko poslopje, ki je pogorelo do tal. Poklicani gasilci so rešili živino in orodje ter preprečili razširjenje požara. Škoda se ceni nad 15.000 din.

Celje

o. Naročite si »Večernika«, ki je edini nepristranski dnevnik v Sloveniji. Vsak naročnik bo zavarovan za primer smrtne nesreče za 10.000 dinarjev. Naročite se lahko pri našem zastopniku, ki obiskuje Celjane in okoličane, pri kolporterju ali pa v upravi »Večernika«, Celje, Prešernova ulica 3/II. Telefon celjskega urdnika v uprave 280.

o. Glede prodaje in nakupa Kirbiševne hiše je na zadnji seji celjskega mestnega sveta prosil neki mestni svetnik za po-

renta.

Da se ne bi videlo tistih, ki sede v upravnih svetih in na drugih odločilnih mestih karteliranih pivovarn, da bi slovenska javnost ne spoznala, kdo dela, vzdržuje in podpira borbo tujege velekapitala proti podvigu slovenskega gospodarstva, so si angažirali v Zagrebu nekoga Mayerja — o katerega provenienci objavlja Gostilničarska pivovarna d. d. Laško v listih zanimive podatke — da nastopa on kot eksponent skritih in pravih zapletnikov, ki ubijajo slovensko podjetje v Laškem.

Ako bi se ta g. Mayer kje drugod upal proti domači mladi industriji, kar je že sedaj zagrešil proti naši, bi ga že zdavnaj zadela težka kazen. Pri nas pa na žalost takega eksponenta še vse štiti in podpira, čeprav samo za Judežve groše.

Kako dolgo še?

lasnik g. župana, ker se baje po mestu v tej zvezi mnogo šušlja. G. župan je izjavil, da mestni občini doslej uradno o tem še ni ničesar znanega, da pa se bo za to stvar zanimala.

c. Preurejevalna dela na poslopju mešanske soke. Mestna občina v Celju je oddala preurejevalna dela (preplekanje pločevinastih naprav) celjskemu podjetniku g. Karlu Koštomaju.

c. Razširitev ceste proti celjskemu gradu. Končno bo vendarle uslišana želja Celjanov in turistov, da bodo razširili cesto od Paningerja proti celjskemu gradu. Po preureditvi te ceste bo mogoče tudi neoviran avtomobilski promet, kar bo gotovo velikega turizma pomena.

c. Visoko zavarovanje celjskega Delavškega doma. Celjski mestni svet je sklenil, da se Delavski dom zavaruje za 2.700.000 dinarjev. Zavarovanje bo izvršila celjska podružnica Vzajemne zavarovalnice.

c. Kobila ga je brenila. V celjsko bolnišnico so večeraj pripeljali 35-letnega posestnika Marka Lesjaka iz Jezerc pri Planini pri Sevnici, ki ga je domača kobila brenila v trebuh. Mož je dobil zelo nevarne notranje poškodbe.

c. Popravite cesto proti Levcu. Avtomobilisti in motociklisti se nepravilno upravičeno pritožujejo nad nevdzdržnim stanjem glavne ceste proti Levcu, ki sestoji iz samih kotanj, tako da voznika z motornimi vozili že ni več varna. Mero dajni naj ne pozabijo na to cesto, ki je glavna zveza s Savinjsko dolino.

c. Interpelacija zaradi razsvetljave. Na seji mestnega sveta v Celju je neki mestni svetnik interpeliral g. župana zaradi nezadostne razsvetljave na križiščih. Župan je na interpelacijo obširno odgovoril in utemeljeval stališče občine. Izjavil je, da bo razsvetljava pojačena edinote na križišču Benjamin Iparčeve in Tkakeve ulice.

c. Pokopališčna pravca za prevoz mrtličev iz bolnišnice. Nedavno so prilagodili tarifo za prevoz mrtličev iz bolnišnice na pokopališče cenam v drugih mestih. Odslej bodo veljale v Celju naslednje cene za prevoz mrtličev iz bolnišnice na pokopališče: za prevoz 30 din, za grob 25 din, za izkop groba pa 20 din, skupaj torej 75 dinarjev.

Ptuj

p. Upokojena je bila meščanskošolska učiteljica v Ptuj Marija Cilenshek.

p. Krava jo je stisnila. Kamenšek Josipino, pos. iz Zg. pristave, je krava hudo pritiskala k drevesu. Prizadela ji je težke notranje poškodbe.

p. Krave podplutbe ima po celim telesu Rukovec Ana iz Tivolca pri Sv. Marjet. Trunk Alojz in Veseljak Liza, doma od istotam, sta jo z nekimi topimi predmeti preobčutno premlatila.

p. Na škarp si je ziomil ključnico 10-letni Tumpelj Stanko, sin žel. uradnika v Ptuj.

p. Od ljudi izvaljal denar. Na Jurjevskem sejmu v Ptuj so ujeli nekoga Bosanca, ki je s sleparskimi krogicami iz vabil od ljudi 900 din. Spravili so ga v ptujski zapore.

p. Zvečni kino Ptuj predvaja danes in jutri »Mala admiralka«.

p. V Maribor so jih odvedli. Sinoči je ptujsko orožništvo odvedlo v Maribor Kola Stanka, mesarskega pomočnika iz Ptuj, pos. sinova Jakolika Antona iz Krčevine in Kolariča Jožefa iz Grajenjskega. Ti se dolže za povzročitelje krvavega pretepa na Grajeni.

»Kaj pa se je tu zgodilo?«
»Naša služkinja je zadela milijon v loteriji!«

Maribor

Varno nas vozijo iz kraja v kraj in težko živijo

Železničarski stan v Mariboru vzorno in vestno opravlja svojo naporno službo

V mariborskem konglomeratu raznih stanov je železničarski stan za naše mesto zelo značilen. Poleg velikega števila železničarjev, ki so zaposleni pri prometu, imamo v Mariboru eno največjih železniških delavnic, od katerih živi več sto železničarskih družin. Zato ni odveč, če tudi o njih razmišljamo in se živimo v življenju našega železnika.

Odgovornost službe in ne baš rožnat položaj bi železničarje priskrbeli do apatičnosti, če bi se ne izživljali v svojih stanovskih in kulturnih organizacijah. Železničar ni skoraj nikoli prost. Vedno mora biti pripravljen stopiti na lokomotivo, pregledovati progo, urejevati promet. Toda kljub temu najde še vedno toliko prostih uric, ki jih preživijo bodisi med železničarskimi pevci, med godbeniki, v železničarskih športnih krogi ali pa v železničarski knjižnici. Priznati je treba, da je baš železničarski stan tisti, ki najmanjše godrnja, ki v svoji organizaciji tiho dela za izboljšanje položaja in ima zato naša javnost mnogokrat zelo nepravilno mišljenje glede kakovosti železničarskega položaja. Ni rožnat ta položaj. Morda ima železničar trši življenjski boj za obstanek, ko marsikateri dru-

gi stan. Morda je pri železničarjih več socialnih problemov, kakor pa drugje. Železničarji so preveč ločeni od drugih stanov, zato pa dostikrat ne vemo za njihove težave, o katerih razpravljajo samo v svojem krogu, da o njih javnost večkrat niti ne izve.

Nedavno so mariborski železničarji odlično prestali zelo težko preizkušnjo, ko je bilo delo v železničarskih delavnicah omejeno. Kljub težkočam so obdr-

žali trdne živce, vztrajali so in pričakali izboljšanje.

Posebno poglavje pri železničarjih so staroukrajenci. Ti so res potrebni zaščite in nudne pomoči. Pomisliti je treba, da so se možje v nad 30-letni naporni službi izmučili in si zaslužili kosček kruha in miren kotiček. Vprašanje železniških staroukrajencev je treba kmalu in temeljito rešiti.

-lg.

Nevaren požar sredi mesta

V SLOVENSKI ULICI DO TAL POGORELO SKLADIŠČE IN DRVARNICA — VRLI GASILCI PREPREČILI GROŽEČO POŽARNO KATASTROFO

Sinoči ob pol enajsti uri je bila zena-da alarmirana mariborska gasilska četa, da je izbruhnil ogenj na dvorišču stanovanjske hiše v Slovenski ulici 36. Gasilci so takoj odhiteli na kraj požara in začeli gasiti gorečo drvvarnico in mizarsko skladišče mojstra Ivana Serapa. Ognjeni plameni so bili zelo nevarni, saj so gorečo drvvarnico in skladišče obdajale same starejše hiše ter je prava sreča, da se je hitri pomoči gasilcev posrečilo ogenj omejiti, drugače bi škoda, ki znaša zdej

oko 50.000 din, znesla pol milijona din. Tako pa sta pogoreli samo drvvarnica in skladišče. Na kraj požara sta prihiteli tudi gasilski četi iz Studene in Pobrežja, vendar jima ni bilo več treba stopiti v akcijo. Vzrok požara je še neznan, zanimivo pa je dejstvo, da je že pred nekaj meseci gorelo na hodniku te hiše, kjer so odlagali smeti in pepel. Gašenje je vzorno vodil starešina gasilcev g. Pogacnik.

Pomoč tekstilni industriji

NARODNA BANKA UREJA UVOZ BOMBAŽA IZ TURČIJE IN EGIPTA

Tekstilna industrija v Mariboru se nahaja že nekaj časa v težki krizi zaradi pomanjkanja surovin. Najhuje so prizadete številne delavske družine; kajti tekstilne tovarne so začele zadnje čase na veliko odpustiti delavstvo. Tovarne si oer naglašujejo, da so se ozirale pri odpustitvi delavstva na socialen položaj posameznika ter odpuščale ljudi, ki so s kmetov ali ki imajo kak drugačen zaslužek, vendar pa je treba naglasiti, da je trpelo pri odpustitvi — pa naj bo tako ali tako — vse naše gospodarstvo. Manjšala se je kupna moč delavstva, na po-deželje pa ni več prihajal denar, ki se je vsakekar poznal v kmetnem gospodarstvu. Često smo poudarjali, naj Narodna banka čimprej omogoči uvoz bombaža, katerega pomanjkanje je bila glavna ovira za normalen razvoj mariborske tekstilne industrije.

Narodna banka bo v kratkem izdala

novi navedbe za uvoz bombaža, in sicer s pomočjo kliranga iz Turčije in s pomočjo kompenzacij iz Egipta. Nadalje se bo začelo podpirati domačo produkcijo bombaža, strokovnjaki pa bodo začeli raziskovati možnost kotlonizacije lanu. Narodna banka bo nadalje urejala s pomočjo klirangov uvoz ficco prediva iz Italije in umetnega bombaža iz Nemčije. Tako

Dejanja brez ponosa

Neki narod ima na tej zemlji povsod raztresene svoje narodnjake. Pa so se ti spomnili nekega dne neke, da bi na čast svojemu narodu, ki živi v domovini, še več pa ideji, za katero gore in plantje, napravili malo slovesnosti. Ne preveč, samo malo zastav, pa če bi bilo mogoče na kakšnem gričku malo zakuriti. Prišlo pa je veliko razočaranje, za kurjenje se

bi bila naša industrija preskrbljena s potrebnimi surovinami, da pri tem ne bi trpele naše devize.

Prav zaradi deviznih težkoč je bila naša industrija najhuje prizadeta, in to zaradi velikega nesorazmerja glede našega izvoza v klirinške in neklirinške države. Letno znaša uvoz bombaža za okoli 300 milijonov dinarjev. Del tega bombaža smo dobivali do nedavna s pomočjo klirangov iz Nemčije in ČSR, zadnje čase pa je povsem zastal.

sploh ni našel nihče, za zastave pa so gospodje pristaši tega naroda našli dva sloveka. Ne morejo pa biti nanju preveč ponosni, saj je eden zapisan 14-krat, drugi pa je precej boljši, pa je vseeno zapisan 11-krat v kazenskem listu. Pristavek na tem listu pa se glasi: vplomi in tatvine. Če bi to bilo pri nas, bi se zgral....

Zborovanje slaščičarjev in medicarjev

Včeraj popoldne je zborovalo pri Orlu Združenje slaščičarjev in medicarjev na ozemlju bivše mariborske oblasti. Otvorili in vodil je zbor predsednik združenja g. Emanuel Illich, ki je pozdravil navzočega obrtnega referenta dr. Senkoviča, zborničnega svetnika Sojca in delegata ljubljanskega združenja K. Lenarčiča. V poročilu je predsednik navajal težave, s katerimi se morajo boriti slaščičarji in da jim prav tako mnogo škoduje šušmarstvo kakor ostalim obrtnikom. Slaščičarjem škodujejo s šušmarstvom predvsem peki, gostilničarji in razni bičaji. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal tajnik g. Koser, in iz blagajniškega je bilo razvidno, da ima društvo 64 članov in da je lanski proračun znašal 13.133 din, za leto pa je odobren proračun 6500 din. Delegat Lenarčič je poudaril, da bi se morala izvajati navedba banke uprave, ki prepoveduje uporabo vozičkov kakor v mestu tako na deželi. Govorila sta še obrtni referent dr. Senkovič in zbornični svetnik Sojca.

Pri volitvah je bil izvoljen za predse-

dnika g. Emanuel Illich, za podpredsednika pa g. Ivan Tomažič. Ostali odbor tvorijo g. Ernest Gert, Feliks Peer, Herbert Grossmann, Ivan Pelikan iz Maribora, Rudolf Golež iz Celja in Franc Hojker iz Ptuj. Za namestnike so bili izvoljeni g. Ivan Požgan in Jože Dufek iz Maribora in Ljubomir Domitrovič iz Celja. V nadzorni odbor pa sta prišla g. Venko Pavel in Todor Tomažič. Občni zbor je potekel v najlepši slozi in tudi volitve so bile prav tako soglasne.

Usodni železniški trikot

18-letna frizerska vajenka Mira Rakovec je v Kurilniški ulici se je smolci vračala iz Tezna proti domu. Da bi si skrajšala pot, je zavila po železniški progi. Pri mostu nad Nasipno ulico pa jo je dohitel vlak. Lokomotiva je zadela v dekle ter jo vrgla v stran. Rakovec je zlomilo samo levo nogo. Na kraj nesreče je prišel rešilni avto, ki jo je prejeljal v bolnišnico.

Maribora in srezov Maribor, levi in desni breg bo ban g. dr. Marko Natlačen sprejel na prostorih okrajnega načelstva Maribor, levi breg, v soboto, 29. t. m., od 8.30 predstavnik državnih in samoupravnih oblasti ter delegacije društev in drugih organizacij.

In iz pošne službe. V 5. skupino so napredovali za inspektorje na glavni pošti: Joško Savrič, Mara Pernat, Hinko Šiško, Andrej Doljak, Franc Klasinc, J.

Glej ga! Tudi najn-
oče rad je kuhinjsko
čokolado Mirim.

PODALJŠANJE SLIKARSKE RAZSTAVE

Slikarska razstava II. Umetnostnega tedna je podaljšana do nedelje, 30. t. m., zvečer, da si jo lahko ogledajo tudi vsi zamudniki, ki smo jih doslej pogrešali. Razstava je po kvaliteti razstavljenih umetnin ena najboljših dosedanjih v Mariboru in vstopnina je tako nizka, da res nihče ne bi smel izostati.

* Podr. »Zveze gospodinj« vabi svoje članice na ogled pinarne, ki bo v četrtek, 27. apr. t. l. Zberemo se pred pinarno ob pol 16. uri.

* Sokolsko društvo Slivnica pri Mariboru vprižori dne 30. aprila na šolskem odru v Slivnici Ks. Meškovo dramo »Matji«. Novi, okusno urejen od kakor po-žrtvovalnost slivniških Sokolov zasluži pozornost vseh okoliških in mariborskih nacionalnih društev. Železniške in avto-busne zveze ugodne. Začetek ob 3. pop. in 7. zvečer. Na svidenje v prijazni Slivnici!

* Obisk romantične podzemne jame »Hude luknje« o priliki Putnikovega avto izleta okrog Pohorja dne 30. t. m. Cena za vožnjo din 65.—. Prijavite se čimprej!

Nočna lekarniška služba: Dvorna lekarna pri Sv. Arhu, Glavni trg 20., tel. 20-05; Magdalenska lekarna, Kralja Petra trg 3., 22-70.

Kino

* Grajski kino. Veliki vohunski film »Tajni signal L.B.17«. Willy Birgel in drugi odlični igralci.

Kino Esplanade. Največji muzikalni film »Mozart«. Zvilenje in lubezen velikega mojstra Mozarta. Liane Haid, St. Haggard.

* Kino Union. Do vključno četrtka »Vstajenje ljubezni, vojni in ljubavi veličim. Marcelle Chantal.

Mariborsko gledališče

Sreda: Zaprt.

Četrtek, ob 20.: »Upniki — na plan«. Red A.

Petek: Zaprt.

Mariborska drama pripravlja kot zadnjo letošnjo novost izvrstno poljsko Nie-wiarowiczovo komedijo »Hollywood«, ki je obšla z največjim uspehom celo vrsto srednjeevropskih odrov.

Radio

Četrtek, 27. aprila.

Ljubljana: 12. Poljske pesmi poje ga. Nožarova; 13.20 Opoldanski koncert radijske orkestra; 18. Balajski koncert mandoline; 18.40 Slovenska za Slovence; 19.50 Deset minut glasbe; 20. Reprodukcijski koncert simfonije glasbe; 21.15 Solistični koncert na violoncelu; 22.15 Sedaj pa veselo! — Beograd: 12. Koncert francoske glasbe; 13.10 Odločki iz oper; 19. Zabavni koncert s plošč; 20. Večer humorja. — Sofija: 13.20 Laska in plesna glasba; 17. Popularni koncert; 19.30 Koncert radijske orkestra. — Hamburg: 20.30 Musorskega opera »Sorokinški sejem«. — Pariz: 21.30 Prenos opere iz Opera-Comique. — Stuttgart: 24. Donizetti-jeva opera »Lucija di Lammermoore«. — Mila no: 21. Verdijeva opera »Trovatore«. — Berlin: 20.15 Plesni večer. — Bratislava: 20.20 Zabavni večer radijske orkestra; 22. Plošč z lahko glasbo. — Bruselj II: Nedbalova opereta »Poljska kri.

Grda razvada

V Mariboru in še bolj v okolici se je razpasla grda navada, da posestniki radio aparatov postavljajo aparate na odprta okna, da vzemirajo prebivalce daleč naokoli. So ljudje, ki ljubijo mir in jih prav nič ne zanimajo tuja poročila. Posebno glasni so aparati ob gotovih prikljkih. Priporočamo meročajnim činite-likom, da opozore lastnike na predpise, ki so itak vsakemu posestniku aparata znani.

MEŠČANI

V petek popoldne poseti službeno g. ban dr. Natlačen naše mesto. V pozdrav visokemu gostu bo mestna občina v petek jutri razobesila na svojih poslopih državne zastave ter vljudno vabim meščane, da store isto na svojih hišah. Zastave naj ostanejo razobesene do sobote popoldne.

Zupan: dr. Juvan.

SPREJEMI PRI BANU

Ob priliki službenega obiska mesta

Kultura

Razstava likovnih kompozicij iz zgodovine Slovencev

V Jakopičevem paviljonu v Ljubljani so preteklo nedeljo odprli razstavo kompozicij iz naše narodne zgodovine. Po-budo zanje je dala banska uprava, ki je v ta namen razpisala za 20.000 din na-grad. Rok za konkurenco je potekel koncem marca t. l. Konkurenca se je udele-žilo, kakor kaže pogled v malo razstavo, 12 umetnikov z 12 slikami v raznih tehnikah in s 4 plastikami.

Prva nagrada je bila prisojena reliefu plastiki »Za staro pravdo« (avtor Karel Putrlj). Je to skupina preprosto oboro-ženih kmetov, odhajajočih v boj. Skupina je dobro podana, le da nas preveč spo-minja na Egger-Lienza, pri katerem je kipar črpal navdih za svoje delo.

Druga nagrada je bila podeljena štirim umetnikom, in to za slike: »Slovinci pri-hajajo v Alpe« (Nikolaj Omerza), »Kocelj sprejema sv. Cirila in Metoda« (Evgen Sajovic), »Bog vas sprejmi, kraljeva Ve-nus« (Rajko Slapernik) in za plastiko »Turški napadi« (Aljožij Kogovšek). Ško-da, da manjka vsem tem slikam — kot tudi ostalim — primerna karakterizacija. To velja zlasti za Omerzovo »Slovinci«, ki bi bili lahko tudi Nemci ali Francozi. Pri Slapernikovem olju, predstavljačem koroškega vojvode Bernarda Spanheim-skega z njegovim spremstvom, ko po-zdravlja nemškega pesnika Ulrika Lich-tensteinskega, preoblečenega v Venero, moti zlasti pesnikova figura v ženskem oblačilu, ker izdaja nedvomno žensko in zavaja zato po nepotrebnem v zmoti. Si-čer pa ima ta motiv — ki je varno še precej dognan — tako malo skupnosti z našo narodno zgodovino, da se čudim, da se ga je slikar poslužil. Ali ga je bilo res treba upodobiti samo zaradi slovenskega pozdrava?

Umetnina, ki ji ni ničesar očitati, je Kogovškova plastika. Oba: mati z otro-kom v naročju in z dečkom pred seboj, kakor tudi Turek, ki ji hoče ugrabiti de-čka, sta prepričevalna in zapuščata har-monien vtis. Kogovškovo delo je naj-boljše na vsi razstavi, dasi je po obsegu najmanjše.

Tretjo nagrado je dobil Marij Pregelj za »Najemnike, ki pobijajo uporne slo-venske kmete«, za medlo kompozicijo, kjer ne razločijo ne kmetov ne najemni-kov.

Četrta nagrada je bila priznana Tone-tu Kralju za »Prve slovenske pisatelje« (ogljje). Ivanu Vavpotiču za »Ulrika in nevesto Katarino Brankovičovo v Celju«, Mihi Malešu za »Prvo slovensko knjigo«, Karlu Jakobu za »Misijonsko delovanje sv. Cirila in Metoda med panonskimi Slo-vinci in Petru Lobodu za njegov bron »Kralj Matjaž«. Imed teh del ima še naj-več življenja v sebi Vavpotičeva skica. Skoz in skoz razumska ustvaritev je Ma-

leševa »Prva slov. knjiga«, ki nam bolj kot katera koli druga odpira vpogled v Malešovo delavnico.

Umetniško razsodišče je bilo očitno v zadregi, kako naj razsoja. Vposlane kom-po-zicije imajo namreč bolj značaj skic kakor slik, pa tudi plastike so bolj revne. Iz tega bi se dalo sklepati, da se je zdelo umetnikom preveč riskantno, poglobiti se v delo, ki ne more biti plačano v skladu s porabljenim časom in trudom.

Nenagradjene so ostale kompozicije: To-leta Kralja »Kmeti kralji« (ogljje) in »Matija Gubec« (plastika), neznanega avtorja »Joahim Murat v Ljubljani« (akva-rel), neznanega avtorja »Sv. Ciril in Me-tod pri knezu Kocelju« (Karel Jakob) in neznanega avtorja »Slovinci in Longo-bardi sklepajo mir okoli l. 720. v Fur-laniji« (Rajko Slapernik).

Zaključek: Želimo si boljše izbire mo-tivov iz naše narodne zgodovine, za ka-tere pa se je treba pripraviti s temeljitim studijem. Pompočkov nudijo dovolj jas-ne in zasebne knjižnice, predvsem naša vseučiliška knjižnica in etnografski mu-zei. Zame ni nobenega dvoma, da so ne-kateri naši umetniki zmogni ustvariti do-stojne umetnine, pod pogojem seveda, da se jim tudi dostojno plačajo. A. P.

k. Razstava hrvatske religiozne umet-nosti. V Zagrebu pripravljajo veliko raz-stavo religiozne umetnosti, na kateri naj bi se pokazala vsa najpomembnejša si-larska in kiparska dela od najstarejših časov do dandanes, ki so razstena po Hrvatski in Slavoniji, Bosni in Hercego-vini ter Dalmaciji. Pokroviteljstvo nad razstavo, ki bo prirejena v novem pavil-jonu, je prevzel zagrebški nadškof.

k. Peter Malec odhaja v Prago. Te dni je odšel preko Pariza in Berlina, kjer se bo le mimo grede ustavil, v Prago reži-ser mariborskega Narodnega gledališča g. Peter Malec, kjer bo nekaj tednov stu-diral režijo pri režiserju Narodnega di-vadla g. Dostalu. Oglasil se bo pa tudi pri režiserju Mestnega gledališča na Vi-nohradih, kjer je Kreft zrežiral lani svoje »Malomeščane«. Letos se je pripravil Malec na režijo Čapkov »Mater«, ki jo je moral iz izvenzgledskih vzrokov opustiti. Prav tako mu ni bilo omogoče-no zrežirati še dve drugi deli; postavil je le Standekerjevo »Prevaro« in Piskor-jevo »Upniki na plan«. Za prihodnjo se-zono pa namerava predlagati dela: Lope de Vega »Upor na vasi«, Schiller »Ko-varstvo in ljubezen«, Tolstoj-Bor »Vsta-jenje«, Vuolijoki »Žene na Nikavourju« in novo Standekerjevo dramo, ki je brez naslova.

—ski,

Ne pozabi naročnine!

Sport

SK Celje in RSK Sloboda (Varažd'n) v Mariboru

V nedeljo bosta gostovala v prijateljskih tekmah kar dva zunanja kluba. SK Sla-vija bo odigral prijateljsko tekmo s SK Celjem, v predigri pa bo SK Zelnica nastopil proti gostom iz Varaždina. Obe tekmi bosta na stadionu SK Zelnica. Podrobnosti bomo se objavili.

HELA KOVAČEVA PRVAKINJA SREDO-ZEMSKEGA MORJA

V Atenah se je zaključil teniški turnir za prvenstvo Sredozemskega morja. Dočim je Radovanović že v drugi igri izpadel, sta gđ. Kovčeva in Florjanova dosegli lepe uspehe. Hela Kovčeva si je priporila naslov prvakinje Sredozemskega morja. V finalu je premagala Angležinjo Kertesovo s 6:1, 6:3, v semifinolu pa Madžarko Somogyiovo s 7:5, 8:6. V finalu za pokal kralja Jurija je Madžarka Somogyiova pre-magala Alice Florjanovo s 6:4, 6:2. V singlu gospodov je zmagal v finalu G. Cramm nad Američanom McNeillom s

porabljenih v Evropi v enem leti

7:5, 6:1, 6:2, v konkurenci mešanih pa-rov pa sta Kertesova—McNeill premaga-la par Florjanova—Radovanović v finalu s 6:1, 6:4. V igri gospodov v dvojce sta na prvem mestu Cramm in Grk Stalios z zmago nad parom McNeill—Harris s 6:4, 6:3, 6:2, v igri dam v dvojce pa sta Kovčeva—Somogyi premagali par Keres—Jarvis s 6:4, 6:3.

Zaostritev spora v nogometnem sportu

Jugoslovanska nogometna zveza je skli-kala za 24. maj izredni občni zbor, da bi se na njem nadalje sklepalo o rešenju hrvatskega predloga glede izpremembe pra-vil in reorganizacije. Kakor je znano, je poseben odgovor, ki ga je izvolil letošnji redni občni zbor JNS-a, 15. t. m. vrnil mandat zvezi, ker se zastopniki hrvatskega sporta niso udeležili sej. Iz Zagreba prihajajo zagotovila, da se tudi tega iz-rednega občnega zbora ne bodo udeležili, temveč bodo organizirali vse hrvatske klube in v splitski Hajduk bodo imeli danes kon-ferenco, kjer se bodo posvetovali glede na-daljšanja skupnega stališča. Za znano re-solucijo Gradjanskega stla se odločila tu-di kluba mariborskega okrožja CSK in Gra-djanski iz Cakovca.

To so malo razveseljive vesti v jubile-jnem 20. letu JNS-a.

s. Meddržavna nogometna tekma Jugo-slavija—Nizozemska je zaključena po vsi-let iz Amsterdamu za 28. maj v Beogradu. s. SSK Maraton razpisuje propagandno atletsko tekmojanje, ki bo 7. maja ob 9. na stadionu SK Zelnica. Pravico tek-movanja imajo verificirani in neverificirani atleti klubov, včlanjenih v JAS-u. Pi-semne prijave brez prijavnine je treba po-slati najkasneje do 1. V. ob 12. na naslov Smerdel Jože, Maribor, Gosposka 23, kjer se dobe tudi vsa nadaljnja pojasnila. Kas-nejšim prijavam je treba priložiti pri-javnino din 5.— za osebo in točko.

s. V finalu za škotski pokal je pre-magal Clyde v Glasgowu Motherwell s 4:0 (1:0).

s. Everton si je kljub porazu proti Charl-ton Athletic s 0:2 osvojil prvenstvo Ang-lije v nogometu.

Od 1. maja dalje bodo „Večerniki“ naročniki za din

10.000-

ZAVAROVANI

za primer smrtne nezgode.

Kaj je storiti v primeru nezgode, podrobnosti g'ede iz-piačila odškodnine po zavarovalnici in druga pojasnila bomo objavili v sobotno-nedeljski številki „Večernika“

E. S. BRUCE:

Puščavnikova skrivnost

»Pred desetimi minutami? Meni se zdi, da je odtekel poteklo že najmanj stoletje.«
»No, morda je bilo dvajset minut.«
Stopaj in k njemu in ga prijel za ro-ko.

»Zdaj šele vse razumem. Torej ne ve-nihče, da ste prileteli sem?«

»Nihče razen vas.«

»Tudi gospod Carrington ne? Nikogar v h'hi niste zbudili?«

»Mislim, da ne.«

Kako, da niste videli kapitana Piper-ja? On je sluga gospoda Carringtona in stanuje v nekakšni luknji na drevesu.«

»Njega sem prejel videti. Nekaj mi je reklo, da sem se mu ognil,« ji je povedal Warren.

»Takrat sem že mislil, da sem v navadnem gozdu. Šele pozneje sem od-kril zid.«

Povedal ji je, da je padel na streho ko-libe.

»Razumem,« je odvrnila dekle in War-renu se je zadelo, da je izdaljen nenadni prizvok njenega glasu nekaj kakor olaj-šanje. »Torej ne vesta ne gospod Carrig-ton ne kapitan Piper, da ste tu in da ste me videli? Ali bi radi šli od tod?«

»Sel?« je presenečen odvrnil Warren.

»Lahko vam pomagam zlestiti čez zid.«

»Še trenutek,« je mirno dejal Warren.

»Zdaj mi pa morate še vi nekaj povedati. Kaj pomeni vaše čudno izpraševanje? Kaj iščete vi tu? Pravite, da bi mi lahko po-magali čez zid. Ali veste, zakaj je bil ta z'id zgrajen? In kdo je gospod Carrig-ton?«

»Ali niste iz teh krajev?«

»Povedal sem vam že, da sem prvič tu.«

»V Carrington-Manorju ste. Nedaleč od vasi Mallow-Datchett.«

»Poznam Mallow-Datchett,« je rekel letalec. »Cerkveni zvon'k tam je moj star-znane. Po njem določam smer moje poti. Toda čemu je ta zid?«

»Zgodba bi bila predolga za tole uro in za tale kraj. Potrebno je, da čimprej izginete od tod,« je dejala dekle v čr-nem. »Med vojno se je Carrington tu že-nil in na dan njegove poroke so priletela nad ta kraj nemška letala. Vrgla so bom-be na nas in med žrtvami je bila tudi njegova nevesta.«

»Strašno!«

»Carrington se je zaklel, da bo za

zmerom zapustil svet. Zaprl se je v to hi-šo... hišo, ki jo je b'l pripravil za svojo ženo... in je živel za zabitimi oknami, dokler ni bil ta zid zgrajen. Zaoblubil se je, da ne bo nikoli več prestopil meje svo-jeje posesti, in zdaj živi že dvajset let tu kot puščavnik.«

»Neumna misel,« je odvrnil Warren. »Zdaj mi pa še povejte, kaj iščete vi v tej nenavadni obleki?«

Warrenu Clintonu se je namreč v zadnjih minutah zazdelo, da je navo-žnost lepega dekleta v tem parku precej smiljiva. Dokler je svetilka obevala nje-no lepo lice, ni mogel jasno premišljati. Zavedal se je samo tega, da je to dekle čudno lepo in da mora biti iz najboljše družbe. Zdaj, ko mu je bila le še senca, je njen čar nehaj učinkovati. Po njenih besedah je bil prepričan, da je prišla sem brez vednosti grajskih ljudi. Tudi njena obleka je izdajala, da mora imeti nekak-šne skrivnostne namene. Ali se je morda zgodil ali pripravil kakšen zločin? Če ne bi bil prekinil njenega čudnega nočnega izprehoda. — bog ve, kaj bi se bilo v gradu zgodilo!

Dekletov nežni glas pa je hitro spet presekalo kot njegovih misli. Stopila je k njemu in mu ponudila roko.

»Prosim vas, ne silite me, da bi vam zdaj to pripovedovala. Bojim se, da vas ne bi kdo tu dobil.«

»Mene?« se je začudil letalec. »Zakaj bi se bali za mene? Saj imam čisto do-ber izgovor, ki ima še to veliko prednost, da je resničen. Svojemu padalu nisem mogel ukazati, kam naj pade. Zdi se mi, da se boly bojite, da ne bi v a s kdo do-bil tu.«

»Morda. Toda prosim vas, da greste. Brez moje pomoči ne bi mogli splezati čez ta zid. Če vam ponudimo sredstvo, da zapustite ta vrt, mi morate samo ob-ljubiti, da boste pozabili najino srečanje.«

»Ne vem, ali bo to mogoče,« je odvrnil Clinton in skomignil z rameni.

»Prisegam vam, da nisem tu delala ni-česar nepoštenega. Rada bi vam pove-la, čemu sem prišla sem, pa ne smem. Samo prosim vas, da odidete od tod in nikomur ne poveste, da ste me videli. Prosim vas! Zaupajte mi!«

Njen glas je bil tako proseč in Warren, ki ni imel kamna namesta srca, je odne-hal.

»Pojdiva!« je rekel.

Brez besede ga je odvedla v stran. Še zmerom ga je držala za roko, da ne bi kam zašel. Vse je kazalo, da se v parku dobro spozna in da je morala biti tu že pogosto. Šla sta vzdolž zidu. Naposled se je ustavila.

»Splezajte naprej!« mu je velela. »Zgo-raj me počakajte!«

(Dalje sledi)

Zanimivosti

Človeštvo se neprestano seli

V srednji šoli smo se učili o preseljevanju narodov, pod katerim se je bil zrušil antični svet. Toda dandanes imamo po številu mnogo obsežnejša preseljevanja, ki potekajo sicer mirneje, vendar pa režejo globoke brazde v razvoju posameznih celin.

Stoletja se je selil kitajski kmet

iz severnih pokrajin. Na begu pred povodnjami in sušami je zasedal južne, toplejše zemlje velike domovine. Preko visokih gor je podrl do sončne Indije, po morski okoližni malajski otočja so se Kitajci kakor lava razlili v Indonezijo. V novejši dobi se selijo kitajske kmetijske družine preko starih zidov in plodno Mandžurjo. To preseljevanje je eno največjih v novejši dobi, samo l. 1927. je dopotovalo v Mandžurijo nad 2 milijona kitajskih kmetov. Dotok se je postopoma ponavljal in pred pol stoletjem še redko poseljena Mandžurja šteje danes preko

30 milijonov Kitajcev. Prava ofenziva kitajskega kmeta na plodno zemljo je bila to, kajti brez ozira na politične in kapitalistične težnje Japoncev, je končno le kitajski kmet ostal zmagovalac na obdelanih tleh.

V primeri z ogromnim preseljevanjem Kitajcev je naselitev evropskih narodov s severa na obrežja Sredozemlja v začetku našega štetja kaj neznatno. Saj je vse rimsko cesarstvo za časa Avgusta imelo v Evropi le 23 milijonov ljudi.

V Aziji je štel rimski imperij 19,5 na obalah severne Afrike 11,5 milijonov prebivalcev. Neprimerno lažje je bilo preseljevanje Evropejcev v Ameriko, Zedinjene države so n. pr. v l. 1800 imele 5,3, l. 1930 že 130 milijonov ljud. Samo iz Evrope je prišlo v l. 1820 do 1930 skoro 40 milijonov ljudi. Od tega je odpadlo na severno in zapadno Evropo 14, na južno in vzhodno 3 milijone izseljencev. Kanada je dala

v tem času Zedinjenim državam 3, Južna Amerika 1 milijon ljudi. Iz Kitajske je prišlo 400.000, iz Japonske 280 tisoč izseljencev. Največji odstotek ameriških doseljenecv sta dali Anglija in Irska, slednja sama 8,8 milijonov. Slednje Nemčija, Italija, bivše dežele Avstro-Ogrske, Finska in Švedska.

Zivahno je bilo preseljevanje tudi v Kanado. L. 1870 je imela ta dežela 3,7, leta 1930 že 10 milijonov prebivalcev. V leti 1870 je štel portugalska Brazilija 1870 še 10, leta 1930 že 40 milijonov ljudi! Letni dotok Evropejcev v Brazilijo znaša še v novejši dobi 80.000 do 100.000 priseljencev.

Kasneje je segel izseljenski val v Argentino. Od 1875. do 1910. je prišlo sem kaj 4,5, v zadnjem desetletju 1.570.000 evropskih priseljencev. Irska, ki je dala v 19. stoletju nad polovico prebivalstva Ameriki, pošilja še danes 10.000 svojih

ljudi na leto čez morje. Španija, ki je v 18. in 19. stoletju dobesedno izkravala, je l. 1930 poslala 41.000 ljudi čez morje, sosedna Portugalska 40.000 izseljencev v Brazilijo. Nasprotno se v Italijo vrača vsako leto prav toliko izseljencev, kolikor jih zapuščajo domovino. Vzhodnoevropske države, ki imajo za izseljevanje preko morja delno zaporo, pošiljajo svoje delavstvo v Francijo in Nemčijo. Izseljenska kvota se pa krči tudi za Nemce in Angleže, čeprav imajo slednji v Avstraliji in Kanadi še velike možnosti naselitve.

Največje celinsko preseljevanje ima v zadnjih desetletjih Sibirija

Tamkaj biva danes 35 milijonov priseljencev in ogromna industrijska možnost nudi deželi nadaljnje prilike za naselitev.

Preseljevanje bele rase je obličje naše zemlje v marsičem izpremenilo. In če pomislimo na ekspanzivno silo žoltnih narodov, se moramo vprašati, kdaj bo prišel trenutek, ko bosta oba silna izseljenska vala v pomanjkanju rodne zemlje doma, trčila skupaj.

Galantni poslanik

Angleška kraljica Elizabeta je rada videla, da je kdo povabil njeno lepoto. Pri tem je bil posebno spreten kavalir španski poslanik vojvoda William Medina, neobičajno lep človek, viteški manir.

Na nekem turnirju, prirejenem kraljici na čast, se je Medina posebno proslavil in Elizabeta ga je vprašala, za katero damo se je tako hlabro boril. Iznenaden zaradi vprašanja je vojvoda dejal, da bi za damo svojega srca sprejel vsako borbo, ne upa se pa izreči njenega imena. Povedal je neomoljeno kraljici samo to, da ji bo poslal sliko dame na dan njegovega odhoda iz Londona.

— Samo, če ji bo sila podobna? je vprašala kraljica z zaskrbljenim nasmeškom.

— Na vsak način, veličanstvo! je odgovoril vojvoda, ki je kmalu za tem zapustil Anglijo in se vrnil na dvor kralja Filipa. V oprostitih avdijenci ga je kraljica opomnila obljube. Vojvoda je odgovoril, da ji bo sliko poslal naslednjega dne, ko se bo vkrcal na brod.

Drugo jutro je prejela Elizabeta zapечат zavoj. Vladačica je bila zelo iznenadena, ko je našla v njem samo ogledalo. No, ko se je pogledala vanj je takoj vedela, da je galantni španec oboževal njo. Skromni znak poslanikove pažnje je skrbno čuvala do konca svojega življenja.

*

— Ne, Dušan, tak si, neobrit, ne grem s teboj v kino.

— Toda, ljubica, zakaj bi ne šla? V kinu je vendar temno!

— Baš zato...

*

— Zakaj mi ne date hčere za ženo?

— Zato, ker nimate denarja!

— Imam pa več pameti!

— Dvomim.

— Pa zakaj?

— Ker se hočete oženiti z mojo hčerjo!

Oprostite, da Vas vprašam: koliko ste stari?

Če vprašamo tako dame, jih spravimo zmerom v zadrego. Spretniješe se virtuozno nasmehejo in nam običajno zastavijo vprašanje? Kaj mislite, koliko? No, potem je prvi v zadregi. Postane mu vroče in da bi se ne zameril, reče navadno pet do deset let manj, kakor sodi v srcu. Srečen je lahko, če dama sprivilo v približno tisto številko, ki smo jo blagohotno postavili, čeprav je v resnici starejša.

Sveda so ljudje, ki jim vprašanje po starosti ne dela skrbi. Nekatere dame še celo same, brez zadrege povedo pravo starost, če smo jih preizklo ocenili. Matere, ki so po zunanosti še zelo mlade in imajo že odraslo hčer, navadno niso v zadregi z odkritjem svojih let, ker jim dobro de, če kavalirji zmajajo z glavami in

ne verujejo, da bi tako mladostna žena imela že za možitev godno hčer.

V splošnem velja zamera, če ocenimo ženski starost previsoko. Dekletom do 16. let je všeč, če jim rečemo, da imajo 18 let. Rade bi že bile med odraslimi. Toda ženske, ki bi same priznale, da imajo preko 40 let, so redke. Po 39. letu prične zanje velik molk, češ, o tem se ne sprašuje.

Možje so drugače ustvarjeni. Predvsem jih ne smemo ceniti izpod 25 let, ko prične zanje moška doba, kadar prekoračijo moški 40 leto, nastopi zanje neka tihost. Pričnejo namreč s starostjo kokefirati. Ne delajo se sicer mlajše, poreko pač: »Ja, zdaj sem v 41. letu, počasi se

staramo! Potem sveda koprneče čaka, da jim bo kdo dejal: Kaj, res, saj se vam ne vidi, da ste že tako stari! Pri moških vendar ni 41 let nobena starost!

Strah pred starostjo povzroča mnogoterim skrbi, da bi jim mladost, ljubezen, občudovanje in vse, kar je s tem v zvezi, prežgadol ne ušlo. Toda vse prevare, s katerimi si pomagajo ljudje, da bi bili mlajši, nič ne pomagajo. Vse je odvisno od človekove zunanosti in notranjega razpoloženja. Vitka, nežna in vesela dama je lahko pri 40. in več letih bolj sveža kakor deset let mlajša ženska. Človek z vročim srcem, prirojeno vredno in notranjim zadovoljstvom, bo kljub sivim lasem ostal še dolgo mlad.

Kralj v krempljih ognjivite Španjolke

LJUBEZENSKE PUSTOLOVŠČINE LEPE PLESALKE LOLE MONTEZ

V irskem mestecu Limericku se je 1818. rodila škotskemu kapetanu Gilbertu dekilca, ki je pozneje spravila mnoge evropske prestole v nevarnost. Njena mati je bila Kreolka. Se v zgodnjih letih se je deklica zaljubila v častnika Jamesa, se z njim poročila in odpotovala v Indijo. Jeseni 1840. je Lola zapustila svojega moža in se vrnila v Evropo.

Poslej se je začela sijajna kariera španske plesalke na mnogih evropskih dvorih. Končno so jo vlade povsod pregale kot nevarno zapeljivko. Jeseni 1846. se je ustavila v Monakovem, toda oblastva ji niso hotela dati dovoljenja za nastop. Loli se je posrečilo, da je prišla pred 60-letnega kralja Ludovika I., ki ga je na mah osvojila. Kralj je ukazal, da na mestu kot dvorno plesalko in zaradi

nje je odstavljati celo uporne ministre, ki njegovega odloka niso hoteli izvršiti.

Lola Montez je trumfiralna. Bila je strastna in častihlepa ter je že računala, kako se bo polastila političnega vpliva v deželi in podvrgla s svojo očarljivo lepoto tudi kralja.

Ljudje si bili ogorčeni. Narod je vedno glasneje zahteval odstranitev Španke, toda kralj je izjavljal, da se ne pusti ločiti od »prekrasnega bitja«. Lola se je bila obdala s študentskim krožkom, ki se je zbiral v gostilnici blizu kraljeve palače. Na univerzi je prišlo zaradi tega do spopadov in Lola je dosegla, da so vsi učilniške zaprli. Teda so se dvignili meščani, na tisoče ljudi je demonstriralo pred mestno hišo in poslalo deputacijo h kralju. Ko je kralj zahteve deputacije odklonil, je

razburjeno ljudstvo ponovno terjalo, da se univerza takoj odpre. Lola, tedaj že grofica Lansfeld, pa nemudoma izžene iz zemlje. Kralj je moral odnehati, ljudje so drli pred stanovanje plesalke, da bi jo pospremlili na poslednji poti po Monakovu, toda ptička je bila naskrivaj že pobegnila...

Šestdesetletni kralj se je kasneje opravičeval, da je bil plesalki zato tako naklonjen, ker mu je bila dala ljubezenski napitek in se je ni mogel iznebiti. Tajno je Lola še večkrat prišla h kralju, kasneje se je zatekla v Švico in tam živel s poslanikom Robertom Teelom. Popolnoma zapuščen je umrl v New Yorku kot vdova nekoga zdravnika.

× **Hudoben pogled** Alfonza XIII. Italijani so znani kot zelo praznovorne narod. Tako menijo, da se je treba človeka s hudobnim pogledom na daleč izogniti. Zdar kroži po Rimu kraljica, da ima tak nevarno oster pogled bivši španski kralj Alfonz XIII., ki biva v Rimu. Kdor ga slučajno sreča, vstane naglo roko v žep, in pograbljuje ključke ali kakršen koli urežen predmet, kar kaže pomaga pred urenjenjem...

× **100.000 frankov za tistega, ki bo prvi zvezal zemljo z zvezdo**. Francoska Akademija razpisuje že pol stoletja to nagrado, ki jo je avgusta 1891. poklonila neka bogata gospa za tistega, ki bo prvi dosegel izmenjavno signalov s kakšno zvezdo. Poslej so prišli mnogi izumi, kakor radio in Roentgenovi žarki, toda na srečnika, ki bi pospravil to vsoto, bo treba še dolgo čakati. Vsota bo medtem narasla za kepe obresti.

× **Kako dolgo žive brez hrane**. Neki ameriški učenjak je na polkruhah dobral, da lahko žive psi nad 100 dni brez hrane. Še odpornejši je škorpjon, ki ostane brez hrane leto dni živ. Neke indijske kače lahko stradajo dve leti, prekosijo jih pajkci, ki utegnejo prestat brez grizljaja 27 mesecev. O ljudem smo že poročali, da so dosegli rekord v stradanju preko 70 dni.

× **Američani so najstrastnejši kadilci**. Na glavo prebivalca USA je prišlo lani 1045 cigaret, na Angleža 946, sledi Mehika.

Pogled v osrčje naše zemlje

Francoski romanopisec Jules Verne je nekoč zapisal fantastično zgodbo o učenjaku, ki je razbral neki nordijski rokopolis, po katerem lahko človek skozi ugasi ognjenik.

Na Islandu doseže središče naše zemlje.

Sel je mož na pol, se ravnal po navodilih ter po globokih prepadih in zavijih hodnikov dosegel velikanski podzemeljski prostor, v katerem so živele na površju zemlje že davno izumrle živali in je rasto drevice, ki ga zunanje ni bilo nikjer. Učenjak se je plazil dalje in v žrebu nekoga italijanskega ognjenika je zopet zagledal beli dan.

Prisrčna zgodba bi seveda v resnici imela vse drugačen zaključek od onega, ki si ga je zamislil fantastični pesnik. Izključeno je namreč, da bi bile v naši zemlji razpoke, ki bi segale do njenega osrčja in v njej ni votlin, kamor bi lahko spravili cele dežele, še manj pa sončne svetlobe za rastline in živali.

Središče zemlje je orjaška gmoza zlata, platine, svila in radioaktivnega kameina. Krog in krog odboja to jedro mogo-

čen oklep železa, katerega premer je več tisoč kilometrov debel. Prirodoslovci so z duševnimi očmi že davno ugali zemeljsko skrivnost.

Vsako leto čitamo, kako registrirajo potresomerne postaje stresljaje naše zemlje na 6, 10, 1000 in celo 20.000 km daleč. S takimi aparati lahko prisluškujemo tudi v notranjost zemlje. Dognali so, da potresni valovi, ki gredo v notranjost našega planeta, v globini 1500 km vselej zaokrenajo v drugo smer. Tu mora torej nehati obod naše zemlje, tu prične njeno jedro.

So rudniki na zemlji, ki segajo 2000 m pod površje. Že v tej globini se delavci na pol goli pote pri delu. Čeprav leži zunaj sneg, je spodaj že 30° C vročine. Na vsakih 33 m se v normalnih priklah poviša temperatura za 1 stopnjo. Zemeljski polimer meri 1.300.000 m, v središču naše zemlje bi morala tedaj vladati vročina 200.000 stop. Kaj takšnega si ne moremo predstavljati, kajti že med 3000 do 5000° C se topi vse, kamen kakor kovina.

Zemlja bi tedaj morala eksplodirati kakor plinska bomba.

Temperatura tedaj ne pomena k jedru tako kakor na obodu. Vse kovine so težje od pet vodnih enot. Železo ima 7,8, baker 8,9, svinec 11,5, zlato 19,4, platin 21,4 spec. težine. Ker vemo, da težje snovi leže v središču, lahko sklepamo, da je kamniti obod naše zemlje v primeri z velikostjo planeta tenek. Niti tolikšen ni, kolikrščen je olupek pomaranče v primeri z vsem sadom. Glavna gmoza zemlje je železo, v njem so ležišča kovinskega zaklada pravilne vrednosti.

Znanost o zvezdah potrjuje to domnevo. Na zemljo dežuje neprestano mikroskopsko majhna množina železnega prahu.

Na leto pade na tisoče stotov železnih delov iz vesolja na našo zemljo.

To so ostanki razletelih nebesnih teles, ki tudi vsebujejo železo.

Železo je obenem najpogostejši element naše zemlje in lahko rečemo, da živimo na železnem planetu naše osebnosti.

VRHUNEC NEMŠKE IZDELAVE

Na področju INDUSTRIJE OSEBNIH AVTOMOBILOV IN MOTORNIH KOLES Vam bodo na ogled na XVI. Zagrebškem salonu avtomobilov od 29. IV.—8. V. 1939 sledeče razstavljene znamke:

Dr. ing. Guido MAYER

Taxfrei

GEBURTS-ZEUGNIS.

Dem Unterzeichneten wird hiemit bestätigt, daß laut Geburts-Protokoll der israelitischen Kultusgemeinde in Wien 1891 Reihenr. 374

am 26. I. 1891 zwanzigste Pflanzung

Eintausend acht hundert neunzigste

als Sohn des Bernard Mayer

mit seiner Ehefrau Mathilde geb. Pflanzung

in Wien geboren wurde.

Wien, am 16. März 1939

MATRIKELAMT DER
ISRAELITISCHEN KULTUSGEMEINDE
IN WIEN

Takse prosto

Rojstni list

Podpisani potrjujem, da je bil glasom rojstnega zapisnika judovske verske občine WIEN 1891 zap. šte. 370

Guido MAYER

rojen dne 26. II. 1891 dvajsetega februarja tisočosemstodevetdesetprvega kot zakonski sin Bernarda Mayer in Mathilde rojene Wiener na Dunaju 1., Hegelgasse 7.

Wien, dne 16. marca 1939.

MATICHNI URAD
JUDOVŠKE VERSKE OBČINE
WIEN

L. S. nečitljivo podpis
zaprisceni matični vodja.

G. dr. ing. Mayer v svojem »Odprtem pismu« Gostilničarski pivovarni v »Slovencu« dne 1. I. 1939:

»Glede svoje osebe Vas moram prositi oproščenja, da se Vam moj nos ne dopade in da me zaradi njega napadate plemensko in konfesionalno. Res ne morete zahtevati od mene, da se Vam na ljubo podvržem kozmetični operaciji. Toda pustimo ironijo! Vediti, gospodje, da mi delate veliko krivico, ko me proglašate v svojem »Glasniku« za Žida. Sem jugoslovanski državljani, katoliške vere, vodilo pa bi predaleč, da bi Vam, gospodje, dokazoval z dokumenti svoje arijske pokolenje.«

Posrečilo se nam je dobiti od izraelske občine na Dunaju rojstne podatke o g. dr. Mayerju, ki jih zgoraj priobčujemo v originalnem posnetku in ki kažejo, da je g. dr. Mayer pristen dunajski Žid.

Gostilničarska pivovarna d. d., Laško.